07/07/2025

Η μεταβολή και αλλοίωση του καθενός και η υπερβολική δόξα της ταπεινώσεως

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

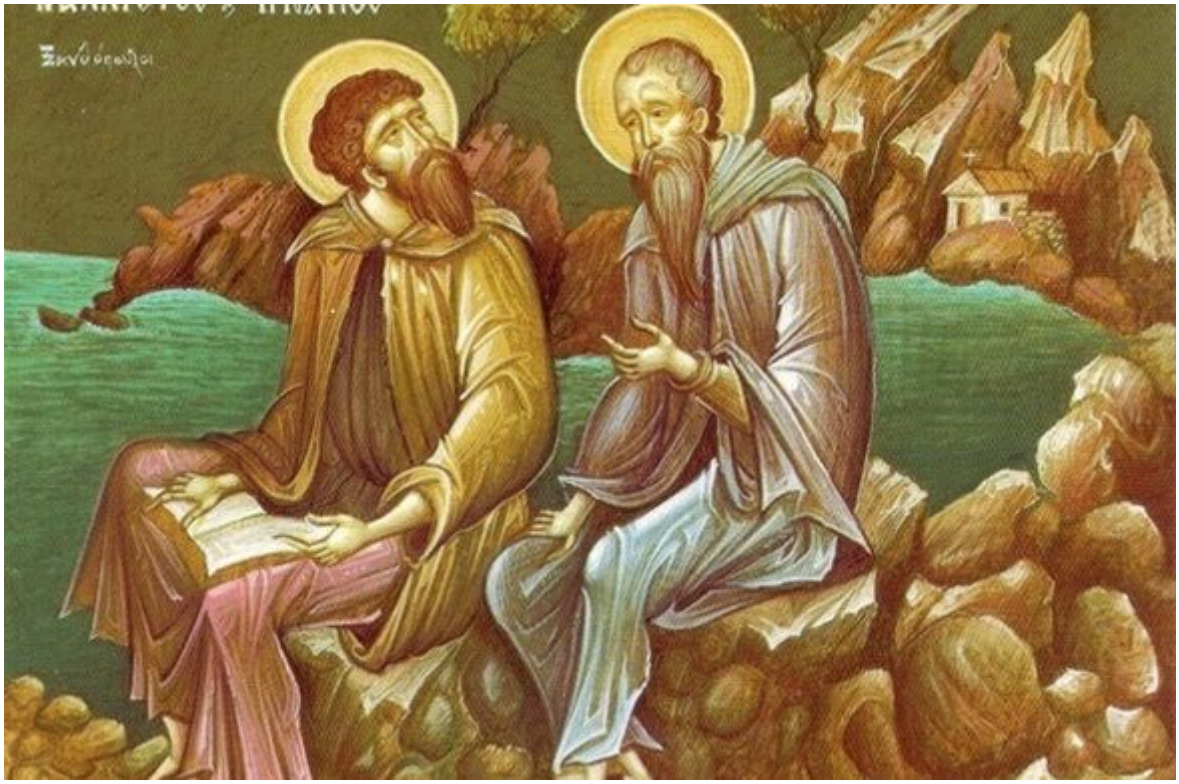

Άγιος Κάλλιστος και Άγιος Ιγνάτιος (οι Ξανθόπουλοι)

Μέθοδος και κανόνας ακριβής για όσους διαλέγουν την ησυχαστική ζωή

43. Θέλουμε να γνωρίζεις και τούτο, ότι κι εκείνοι που έφτασαν στην τελειότητα με την κάθαρση και το φωτισμό όσο μπόρεσαν (γιατί δεν υπάρχει τέλεια τελειότητα σ' αυτόν τον ατελή αιώνα αλλά μάλλον «ατέλεστη τελειότητα»), να ξέρεις λοιπόν ότι και αυτοί δεν είναι πάντοτε αναλλοίωτοι, λόγω της φυσικής αδυναμίας και της οιήσεως που κάποτε εισχωρεί κρυφά.

Παθαίνουν δηλαδή και αλλοιώσεις και απάτες για δοκιμασία τους. Και τότε όμως δέχονται μεγαλύτερη βοήθεια από τον Θεό. Ό,τι γίνεται αντίθετα μ' αυτά, οι Πατέρες το ονομάζουν μερίδιο των λύκων. Γιατί το αμετάβλητο και το αναλλοίωτο είναι φυλαγμένα για τον μέλλοντα αιώνα. Στον παρόντα όμως αιώνα, άλλοτε είναι καιρός καθαρότητας, ειρήνης και θείας παρηγοριάς, κι άλλοτε

συγχύσεως και ζάλης και σκυθρωπότητας.

Και αυτό πάλι ανάλογα με το μέτρο της πολιτείας και της προκοπής του καθενός και για λόγους που γνωρίζει μόνον ο Κύριος, αλλά βέβαια και για να έχουμε από αυτό τεκμήριο για την αδυναμία μας. Γιατί λέει: «Μακάριος ο άνθρωπος που γνωρίζει την αδυναμία του», και ο Παύλος: «Να μην έχουμε πεποίθηση στον εαυτό μας, αλλά στον Θεό που ανασταίνει τους νεκρούς». Κι έτσι πάντοτε να καταφεύγουμε στον Θεό με ταπείνωση και μετάνοια και εξομολόγηση.

Ο άγιος Ισαάκ λέει: «Πόσες φορές μερικοί δεν παραβαίνουν τις εντολές του Θεού και θεραπεύουν τις ψυχές τους με τη μετάνοια και η χάρη τους δέχεται! Γιατί σε όλη τη λογική φύση χωρίς εξαίρεση υπάρχει μεταβολή, όπως και κάθε άνθρωπος περνά διάφορες αλλοιώσεις κάθε ώρα, και από πολλά μπορεί να το αντιληφθεί αυτό ο διακριτικός. Αλλά περισσότερο θα του το διδάξουν αυτό οι δικές του καθημερινές δοκιμασίες, αν έχει νήψη.

Αν παρατηρήσει δηλαδή τον εαυτό του νοερά, θα μάθει πόση αλλοίωση στην πραότητα και την καλοσύνη δέχεται η διάνοιά του κάθε μέρα και πώς η ειρήνη της αυτή ξαφνικά μετατρέπεται σε θόλωση χωρίς να υπάρχει φανερή αιτία και πώς περιέρχεται σε μεγάλο και ανείπωτο κίνδυνο. Είναι αυτό, για το οποίο έγραψε με σαφήνεια και μεγάλη πρόνοια και επιμέλεια ο μακαριστός Μακάριος, για να θυμούνται και να διδάσκονται οι αδελφοί, ώστε να μην παρασυρθούν σε απόγνωση στον καιρό της αλλοιώσεως που προξενούν οι αντιξοότητες.

Γιατί σ’ εκείνους που στέκονται στην τάξη της καθαρότητας συμβαίνουν πάντοτε πτώσεις, όπως συμβαίνει το ψύχος στην ατμόσφαιρα, ακόμη και χωρίς να έχουν πέσει σε αμέλεια ή χαλάρωση· αλλά και όταν βαδίζουν σύμφωνα με την τάξη τους συμβαίνουν σ’ αυτούς πτώσεις που εναντιώνονται στο σκοπό της θελήσεώς τους».

Και παρακάτω λέει: «Τι γίνεται λοιπόν τώρα; «Οι αλλοιώσεις -μας λέει ο άγιος Μακάριος- γίνονται στον καθένα όπως το ψύχος στην ατμόσφαιρα». Κατανόησε καλά εκείνη τη φράση «στον καθένα», επειδή η φύση είναι μία· για να μη νομίσεις ότι μίλησε για τους υποδεέστερους και πολύ μικρούς και ότι οι τέλειοι είναι απαλλαγμένοι από αλλοιώσεις και στέκονται ακλόνητοι χωρίς εμπαθείς λογισμούς, όπως λένε οι αιρετικοί Ευχίτες, γι’ αυτό πρόσθεσε «στον καθένα».

Και πώς γίνεται αυτό, Μακάριε; «Όπως -μας λέει- κάνει κρύο, και σε λίγο ζέστη και ύστερα ρίχνει χαλάζι και σε λίγο είναι καλός καιρός, έτσι γίνεται και στην άσκησή μας. Πόλεμος και έπειτα βοήθεια της χάρης.

Και κάποτε η ψυχή βρίσκεται σε τρικυμία και σηκώνονται εναντίον της απειλητικά κύματα, και πάλι γίνεται αλλοίωση και η χάρη επισκέπτεται την καρδιά του και τη

γεμίζει χαρά και ειρήνη από τον Θεό και λογισμούς σώφρονες και ειρηνικούς». Αυτούς τους λογισμούς της σωφροσύνης τους επισημαίνει εδώ υπονοώντας ότι οι προηγούμενοι ήταν κτηνώδεις και ακάθαρτοι.

Και συμβουλεύει λέγοντας· «Αν ύστερα από αυτούς τους σώφρονες και αγαθούς λογισμούς ακολουθήσει επίθεση, να μη λυπηθούμε ούτε να απελπιστούμε. Και στην ώρα της αναπαύσεως που δίνει η χάρη να μην καυχηθούμε, αλλά στον καιρό της χαράς να περιμένουμε τη θλίψη».

Και προχωρώντας λέει· «Να γνωρίζεις ότι όλοι οι Άγιοι καταγίνονταν με αυτό το έργο. Όσο είμαστε σ' αυτό τον κόσμο δεν παύει αυτά να τα ακολουθεί κρυφά και μεγάλη παρηγοριά για μας».

Γιατί κάθε μέρα και κάθε ώρα ζητείται από μας η δοκιμή της αγάπης μας προς τον Θεό με την πάλη και τον αγώνα κατά των πειρασμών.

Και λέγοντας πιο πριν (ο άγιος Μακάριος) «να μη λυπηθούμε», εννοεί να μην κυριευθούμε από ακηδία στον αγώνα. και συνεχίζει· «Έτσι γίνεται ευθύς ο δρόμος μας. Κι όποιος θέλει να τα αποφύγει αυτά και να λοξοδρομήσει, θα γίνει μερίδιο των λύκων».

Πόσο αξιοθαύμαστος είναι αυτός ο Άγιος! Πώς με λίγα λόγια επικύρωσε την αλήθεια αυτή και την απέδειξε πως είναι γεμάτη σύνεση, διώχνοντας τελείως το δισταγμό από το λογισμό του αναγνώστη!

Εκείνος, λέει, που αποφεύγει αυτά και γίνεται μερίδιο των λύκων, θέλει να βαδίζει έξω από το δρόμο. Έβαλε τούτο στο νου του και θέλει να περπατά σε δικό του μονοπάτι, όχι πατημένο από τους Πατέρες. Και ο άγιος Ισαάκ λέει πιο κάτω: «Η ταπείνωση και χωρίς έργα συγχωρεί πολλά αμαρτήματα. Αντίθετα, τα έργα χωρίς ταπείνωση είναι ανώφελα».

Και παρακάτω: «Όπως είναι το αλάτι στην τροφή, έτσι είναι η ταπείνωση σε κάθε αρετή. Αυτή μπορεί να συντρίψει τη δύναμη πολλών αμαρτημάτων. Είναι λοιπόν ανάγκη για χάρη της να λυπούμαστε ακατάπαυστα στο νου μας με ταπείνωση και με τη λύπη που δίνει η διάκριση. Και αν την αποκτήσουμε, μας κάνει υιούς του Θεού και χωρίς έργα αγαθά μας παρουσιάζει στον Θεό. Γιατί χωρίς την ταπείνωση είναι μάταια όλα μας τα έργα και όλες οι αρετές και όλες οι πνευματικές εργασίες. Την αλλοίωση λοιπόν της διάνοιας θέλει ο Θεός· γιατί στη διάνοια βελτιωνόμαστε. Αυτή είναι μόνη της αρκετή να σταθεί χωρίς άλλη βοήθεια ενώπιον του Θεού και να παρακαλεί για χάρη μας».

Ακόμη λέει: «Είπε κάποιος Άγιος· όταν σού έρθει ο λογισμός της υπερηφάνειας και

λέει να θυμηθείς τις αρετές σου, πες: «Γέρο, βλέπε την πορνεία σου».

Από την «Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών», τόμος ε’, μετάφραση Αντώνιος Γαλίτης, των εκδόσεων, το Περιβόλι της Παναγίας.

Πηγή: pemptousia.gr (Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)